

Preek over Genesis 2:4-25

- Neede, 25 september 2022
- Kees van Dusseldorp
- [serie: leven op aarde – 2]

thema: Het goede leven

votum en groet

NLB 216 Dit is een morgen als ooit tevoren

verbondswoorden: 2^e gebod

Psalm 8:1,4,5,6

gebed

lezen: Genesis 2:4-25

lezen: Openbaring 22:1-5

lezen: Heidelbergse Catechismus v/a 6

kindermoment

NLB 139b Heer, U doorgrondt en kent mij

verkondiging

NLB 825:3,4,5 De wereld is van Hem vervuld**

gebed

collecte

ELB 140 Kroon Hem met gouden kroon

zegen

Gemeente van Christus,

Ik ken een vrouw, die kan de foto's uit haar kindertijd niet zien. De foto's waar haar vader nog opstaat, die zo plotseling is overleden, toen ze hem nog niet kon missen. De foto's met haar broertjes en zusjes, toen het onderling nog gezellig was. De foto's waar ze zelf opstaat. Lachend, vrolijk, springend en rennend. Toen ze dat nog kon.

De foto's van haar kindertijd. Toen geluk nog gewoon was. Het confronteert haar zo met haar verlies, haar beperkingen, de verstoorde verhoudingen, dat ze het niet verdraagt. Het doet haar teveel pijn. Ze heeft ze weggelegd. Als ze er toevallig een onder ogen krijgt, dan voelt het als een andere wereld, een ander gezin, andere mensen. Een wereld die nooit meer terugkomt. En waarvan ze zich soms afvraagt of die ooit wel bestaan heeft.

**

Het is het gevoel dat je kan overvallen als je leest over het paradijs. Iemand schreef dit bij de voorbereidingsvragen: 'Ik vind het best moeilijk om te lezen hoe het was in het begin. De zuiverheid, de harmonie, Het maakt pijnlijk duidelijk hoe ver het leven op aarde hiervan verwijderd is. Zeker als je je probeert voor te stellen hoe het paradijs was. Door te weten hoe mooi en goed het was, wordt het lelijke en slechte nog meer voelbaar. Je vraagt je soms af of het wel ooit zo bestaan heeft. Ik word er niet meteen blij van.'

**

Een andere wereld. Dat is het zeker. Wat we lezen over het paradijs. Maar het was wel op deze aarde. Onze aarde – ondanks alles wat er veranderd is. Daarom noemt de schrijver ook die vier concrete rivieren. En over dieren en planten. Onze aarde. En het gaat over mensen. Een man en een vrouw. Mensen als wij – ondanks alles wat er veranderd is. Daarom gaat het ook over ons. En het gaat over God. En in Hem is niets veranderd.

Hij vindt het belangrijk dat wij het weten. Hoe het in het begin was. Hoe Hij het bedoeld heeft. Hij wil niet dat wij die foto's overslaan. Of de andere kant opkijken. Niet alleen omdat die foto zoveel vertelt over wie wij als mens zijn en wat wij hier op aarde doen. Maar ook omdat dat paradijs als een belofte aan ons leven verbonden blijft. Het volmaakte leven in vrede, harmonie en zuiverheid dat door de Heer Jezus voor ons opengelegd is. Het goede leven, het paradijselijk leven, het heeft bestaan. Je ervaart er soms iets van. In geluk, harmonie, plezier. En het zal weer komen. Door Jezus Christus.

**

Met Genesis 2 begint de geschiedenis. Genesis 2 is niet een tweede scheppingsverhaal, zoals vaak wordt gezegd. Om vervolgens te onderzoeken wat de verschillen zijn met het eerste scheppingsverhaal en de conclusie te trekken dat de Bijbel niet betrouwbaar is. Nee, Genesis 2 is het begin van de geschiedenis tussen God en mensen. Daarom wordt God hier ook steeds HEER genoemd – met hoofdletters. De God die in verbondenheid met mensen wil leven.

Waarom God wil dat wij het weten? Omdat je hier jezelf leert kennen.

Omdat je begrijpt waarom mensen een onuitroeibaar verlangen hebben naar vrede en geluk. Zo zijn ze namelijk gemaakt. De mensheid heeft zo'n periode gekend. Wie goed luistert naar wat God vertelt, die leert ontdekken wat het leven goed maakt.

Omdat je dan begrijpt waarom het zoveel pijn doet als relaties kapot gaan. Waarom het verdriet geeft als het kwaad toeslaat of als je het lijden in de schepping ziet. Zo is het namelijk niet bedoeld en niet gemaakt.

Waarom wil God dat wij het weten? Dat van het goede leven in het paradijs? Omdat je je dan niet neerlegt bij onrecht, valsheid en gebrokenheid. Maar ermee naar je Redder vlucht. Biddend om recht. Smekend om verlossing. En om inzicht in het goede leven. Omdat je de hoop niet hoeft te verliezen. Wat de Bijbel ons vertelt over het paradijs, is tegelijk een venster op de tijd die komt als Jezus terugkomt. De nieuwe aarde.

**

Ik nodig jullie uit om met mij goed naar die foto te kijken. Het plaatje van het paradijs. De foto van de kindertijd van de mensheid, zou je kunnen zeggen. Toen geluk heel gewoon was. Die foto die ons laat zien waar we vandaan komen en wat we hier op aarde doen. Bij het lezen van Genesis 2 komen veel vragen op. Wat ik van jullie terugkreeg via de vragenlijst op Scipio, laat dat ook wel zien. Ik kan ze niet allemaal behandelen. Ik heb er vaak ook geen antwoord op. Ik kan wel met jullie goed naar die foto kijken. En proberen te ontdekken wat God ons vandaag leert over het leven op aarde.

**

Het begint bij de aardbodem. Aarde. 'Adama' in het Hebreeuws. De grond. De Heer God nam daar wat van en maakte er de mens van. 'Adam' in het Hebreeuws. Adam en Adama. Mens en aardbodem. Ze zijn uit hetzelfde materiaal gebouwd. Aards, stoffelijk. Om niet te vergeten. Wat mensen uit grondstoffen kunnen maken, is ongelooflijk. De materialen komen allemaal uit de aarde. Zelfs tot robots en raketten toe. Wat God van grond maakt, gaat nog veel verder. Een mens, botten en spieren, lijf en longen. Met een bloedsomloop, een spijsverteringsstelsel. Met hormonen, zenuwbanen en een brein. Met emoties, zintuigen en een geheugen. En dat allemaal uit aarde gemaakt. Tot leven gewekt omdat God de mens de levensadem in de neus blaast. Persoonlijk tot leven geroepen door de Schepper zelf in een intiem moment waarin Hij zich over de mens heen buigt.

Een mens: gebouwd uit stof. En levend op de adem van God. Dit gaat niet alleen over Adam, maar over ieder mens. Zo aards als je maar kunt bedenken. En tegelijk zo hemels als je maar kunt verzinnen. Dat aardse in je, wil je dat niet negeren en verwaarlozen? Maar beseffen dat je lijf er mag zijn? Dat je geen roofofbouw moet plegen op jezelf en op de schepping om je heen? En dat je tegelijk je ook geen afgod van je lichaam, je uiterlijk of je gezondheid moet maken? Je bent gemaakt van stof. Of je nu zwerver bent of koningin. Of je nu zwak bent of sterk. En het zal tot stof weerkeren. En dat hemelse in je, wil je dat nooit vergeten? Dat je leeft omdat God je het leven geeft? Dat je ademhaalt bij de gratie Gods? Dat je leven niet van jezelf is, maar in zijn handen ligt? En dat je er daarom vanaf moet blijven? Van je eigen leven. En van dat van anderen? Vooral van diegenen die hun eigen leven niet kunnen beschermen? Het goede leven begint ermee dat je beseft hoe volledig aards en volledig hemels je bent. Gewenst en geschapen. Je hebt jezelf niet gemaakt. Kwetsbaar en afhankelijk. Begaafd en breekbaar.

**

We lezen verder. 'De HEER God legde in het oosten de tuin van Eden aan en daarin plaatste Hij de mens'. Het was een heerlijke plek, volop vruchten aan de bomen, dieren in harmonie met de mens en met elkaar. Waar die tuin van Eden precies geweest is? Hoe groot was die eigenlijk? En hoe was het buiten die tuin? We weten het niet.

Maar eigenlijk is het belangrijker om te begrijpen wat dit voor een tuin geweest is. Het paradijs was niet zomaar een park, dat God voor de mens had aangelegd, om hem een plezier te doen of zo. De hof van Eden wordt in de Bijbel 'de tuin van God' genoemd. De tuin van de Heer. Dat betekent niet dat God die tuin zelf heeft aangelegd. Maar dat die tuin als woonplaats van de Heer wordt aangeduid. Het paradijs was Gods plek, waar Hij te vinden was, waar Hij wandelde, en vooral: waar Hij met de mens omging.

Van hieruit is te begrijpen dat na de zondeval cherubs de toegang bewaken. De toegang tot God zelf. Van hieruit begrijp je ook dat met de rivier die in Eden ontspringt, de levensstroom wordt bedoeld. Omdat alle leven van God uitgaat. Dat God het paradijs aanlegt en daar de mens plaatst, betekent maar niet dat Hij bij de mens komt wonen. Maar dat Hij de mens een plek geeft bij zichzelf. Dat Hij hem bij Hem laat wonen. Dat Hij hem voor zijn tuin laat zorgen. Zo is de mens begonnen. Met eerbied gezegd: als huisgenoot van God. En daar gaat het ook weer naar toe. Aan het einde van de tijd is er weer dat samenwonen van God en mensen. Mogelijk gemaakt door Jezus Christus. Dat gebeurt tegelijk vandaag ook al in Jezus Christus. Leven in Gods nabijheid. Vertrouwelijk met Hem omgaan. Bij Hem zijn als je blij bent. En als je verdriet hebt. Hem vertellen wat je bezig houdt. Hem vragen wat je nodig hebt. Hem danken voor wat je ontvangt. Hem je diensten aanbieden om zijn plan verder uit te rollen.

Ik kan hier veel vragen bij bedenken. Waarom God niet alleen in de hemel woont, maar ook op aarde een woonplaats kiest. Maar dit is wat God ons vertelt. Dat Hij op zijn aarde zijn eigen tuin heeft aangelegd en daar de mens een plek gaf. Het brengt mij nog meer onder de indruk van Gods grootheid. Hoe wonderlijk is het dat mensen begonnen zijn bij God in de tuin. Als er zoveel liefde in God is voor de mens die Hij gemaakt heeft! Als Hij de omgang met mensen zo belangrijk vindt! Dat je zo gelukkig bent als je bij Hem bent! En dat je in Jezus Christus weer in het paradijs binnenkomt. Wie ben ik dan dat ik daar zo weinig aandacht aan geef. Of dat ik me daarvoor afsluit. Of dat ik denk: komt later wel, als ik oud ben. Of dat ik mijn geloof verstop voor anderen, omdat die het gek vinden.

Het goede leven, dat is het leven in de nabijheid van de Heer God. Daar waar je je gelieft weet. Daar waar je geniet van de eeuwige vriendschap van de Schepper. Waar je voor zijn tuin mag zorgen.

**

We kijken verder op het plaatje van het goede leven. Eens in het paradijs. En zien daar die twee bomen staan. De levensboom. En de boom van kennis van goed en kwaad. Ook daar is veel over te vertellen.

Over de levensboom, die in veel mythen en legenden van de volken rondom Israël voorkomt. Maar waarvan alleen de goden mogen eten. Terwijl in de Bijbel God de mens uitnodigt om ervan te eten. Onze God is geen egoïstische God, die zijn leven voor zichzelf wil houden. Nee, Hij is er juist op uit om zijn leven met mensen te delen. Niet voor even-tjes, maar voor eeuwig. Elke keer als de mens van die boom eet, laat hij zien: ik wil graag delen in het eeuwige leven van de Heer. Ik besef dat ik pas echt tot leven kom als ik eet van de Godsboom. Elke hap is een belijdenis van geloof, vertrouwen en toewijding.

En over die andere boom: de boom van kennis van goed en kwaad. De boom van het zelf uitmaken van wat goed en kwaad is. Van het zelf willen bepalen van wat belangrijk en onbelangrijk is. Van het zelf denken te kunnen beslissen waar je gelukkig van wordt en waar niet van. Van die boom zegt God: kom er niet aan. Die boom is voor mij. Ik weet dat, en ik kan dat. Ik ben God, jullie niet. Als jullie op eigen houtje – los van mij – uit gaan maken wat goed en wat slecht is, dan loopt dat niet goed af. Jullie weten niet wat je doet. Jullie zijn geen goden. Als jullie zelf willen beslissen wat goed is, dan ga je eraan dood. Als jullie mijn plek willen innemen, betekent dat sterven. Als je een hap neemt van de vrucht van deze boom, dan is dat een machtsgreep. Je wilt God zijn. En dat kun je niet. Doe dat niet. Het is niet geschikt voor menselijke consumptie. Wie dat toch doet, snijdt de navelstreng van het leven door. En die moet het dan ook maar zelf uitmaken.

Sommigen noemen het wel een proefgebod, waarmee God de mensen zou testen. Ik denk niet dat dat een goede benaming is. Het gaat om dat leven in het paradijs. Waar de mensen bij God mogen wonen en werken, waar ze gelukkig worden en genieten. Maar wel als mensen, niet als goden. Bij dat leven in het paradijs hoort, dat je je bewust blijft van het verschil tussen God en mensen. Dat je blijft erkennen dat Hij de bron is van al het goede. Dat je je leven van Hem betreft. Dat je niet zo arrogant wordt en denkt dat jij dat zelf beter weet. Dat jij je eigen leven verlengen kunt. Laat je waarschuwen door de God die je gemaakt heeft: bij alles wat jullie kunnen en bedenken, alles wat ik jullie geef en de liefde die ik voor je voel: je blijft mens.

Het hoort bij het goede leven dat je je plek kent en daar blij mee bent. Voor ons betekent dat: dat je je leven in Jezus Christus zoekt en aan Hem verbindt. Dat je erkent dat jij jezelf niet kunt redden. Dat jij niet genoeg wijsheid hebt om je geluk te organiseren. Dat jij niet genoeg levenskracht hebt om de dood op afstand te houden. Maar dat jij mens blijft en het in zijn handen legt. In Jezus Christus stap je weer binnen in het paradijs. Ook als is er nog een weg te gaan voordat dat paradijs op de nieuwe aarde wordt gerealiseerd.

**

We kijken naar de kinderfoto's van de mensheid. Toen geluk heel gewoon was. Het leven in het paradijs. Waar mensen leefden en werkten in de tuin van God. Waar ze genoten van de nabijheid van God. Het goede leven, dat er ook in bestaat dat mensen genieten van elkaar. Dat is het laatste dat ik uit het plaatje van het paradijs naar voren haal. Dat de Heer zegt: het is niet goed dat de mens alleen is. Ik zal een helper maken die bij hem past. Letterlijk: die naast hem en tegenover hem kan staan. Een zelfstandig wezen, die hem aanvult, ondersteunt, bemoedigt, corrigeert. Die hem compleet maakt. De vrouw.

Ook hiervan geldt: het roept zoveel gedachten en vragen op, dat het me overspoelt. Over relaties en huwelijk, seksualiteit en gender. Over communicatie en intimiteit. Van liefde geven en liefde ontvangen. Wat is er veel in te ontdekken. Een levenslang leerproces. Met vallen en opstaan. Met diep verdriet en met intens geluk. Met vragen waar we geen antwoord op hebben, situaties waarin we machteloos staan, pijn die haast niet te dragen is. En tegelijk: zo waardevol, zo kostbaar, zo uitdagend. Mensen hebben mensen nodig. En tussen mensen gebeurt zoveel.

Ik beperk me tot de twee kernen in de beschrijving van het paradijs:

Dat het voor de mens niet goed is om alleen te zijn. Eenzaamheid is een afgrond vol ongeluk. Mensen hebben mensen nodig.

En dat het een bijzonder wonder is van samen-zijn in de relatie tussen man en vrouw. Je hoort Adam zingen, hij kan het haast niet bevatten als hij de vrouw ziet. 'Wat heb ik naar je verlangd! Wat voel ik mij goed nu jij er bent! Ik voel me man. En jij bent vrouw. Samen zijn we mens.' Je geniet van de onbevengene zuiverheid tussen die twee.

Het goede leven, dat leef je samen met anderen. Dat ontvang je in het samenzijn met je partner. Als geschenk van Gods liefde. Dat maakt ons het paradijs duidelijk. Zo is het bedoeld. Zo is het gemaakt. Zo is het ook echt geweest. Op aarde was eens een paradijs.

**

Heel veel vragen laat ik op dit moment liggen. En dat betekent ook dat er veel pijn gevoeld wordt. Omdat jouw leven, jouw relatie, jouw ervaring zo ver afstaan van dit plaatje van het paradijs. Omdat je vitaliteit en levenskracht verloren hebt, bij de brokstukken van je fouten en verkeerde beslissingen zit, de blijdschap van de ongestoorde omgang met God voor jou een worsteling is, omdat je het onrecht om je heen niet kunt verdragen. Kortom, omdat we nu allesbehalve in een paradijs leven.

En toch. Hoe goed is het om stil te staan bij wat God ons vertelt over het paradijs. De kinderfoto's van de mensheid. Die draaien we niet om. Omdat het ons veel leert over onszelf, over ons mens-zijn, over onze wereld en over God. Ook voor vandaag.

Het verklaart waarom mensen – hoewel ze geen actieve herinnering aan het paradijs hebben – toch een inbakken besef van God hebben, die de bron van het leven is. Zodat wij ons niet opsluiten in onszelf, maar naar Jezus kijken, bij wie het eeuwig leven begint.

Het maakt duidelijk dat een mens geen God is, nooit God zal worden en dat ook niet moet proberen, omdat het grote ongelukken geeft. Zodat wij onze kwaliteiten en de potenties van de aarde leren ontdekken en ontwikkelen, zonder hoogmoedig, egoïstisch en hebzuchtig te worden.

Het geeft inzicht in de ongelooflijke liefde van God, die de mens in zijn tuin plaatst. Om met hem om te gaan. Zodat jij en ik er werk van maakt om God te zoeken. En zijn liefde te beantwoorden met wederliefde en dienstbaarheid. Voor God en mensen.

Het is goed om te zien hoe de mens de uitdagende taak kreeg om voor Gods tuin te zorgen: de bomen en planten, de dieren en de grond. Het vertelt ons dat we elkaar daarbij nodig hebben en van elkaar mogen genieten. Zodat wij elkaar meenemen en niemand buitensluiten. Zodat we investeren in onze relaties. En samen ons leven in dienst stellen van de God die alles gemaakt heeft en heen werkt naar een nieuwe wereld.

Dat paradijs was het begin. Het is er niet meer. Maar in Jezus Christus heeft God een nieuw begin gemaakt. Het nieuwe leven. Eerst nog op deze oude aarde. Maar later op de nieuwe aarde. De tuinstad van het nieuwe Jeruzalem.

Doen die foto's van het paradijs pijn? Om wat verloren en kapot is? Laat het ombuigen tot verlangen. Tot geloof en verwachting. En tot vertrouwen en goede moed om het vol te houden. In Jezus Christus.

Amen